

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtute
Et Statu Religionis**

Qvo Quid Contineatur, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari provenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

Cap. I. Vtrum professus possit à Societate expelli, & quas ob causas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

LIBER VNDECIMVS.

De iis qui religiosum statum à Societate mutant.

Variis modi
butu mu-
tatione ali-
temitur-
tat.

DVPLEX mutatio status religiosi potest in Societate contingere: vnus est quando persona ita mutatur, vt ex religioso fiat non religiosus: alter est, quando perseverante religioso statu mutatur viuendi modus. Hic posterior modus communis est Societati cum aliis religionibus: Prior vero est proprius eius, locumque habet, non in religionis professio, sed in ceteris gradibus, qui per vota simplicia constituuntur, vt supra lib. 3. cap. 9. visum est. De priori ergo modo mutationis nihil nobis superest dicendum, quia in superioribus satis exposita sunt causae, ob quas in Societate haec libertas & facultas retinetur, & quomodo, & quo ordine, & quibus ex causis illa videntur, & quem effectum habeat circa personam eiectionem, nam relinquit illam liberam religionis vinculo, & votis. Quare nihil etiam dicendum superest de obligationibus talis personae, post factam mutationem, quia cum religiosa non sit, nullas obligationes habet, quae ad praesentem considerationem pertineant per se loquendo, per accidens vero habere poterit, quia si forte ante ingressum in Societate voto aliquo tenebatur, id plane post dimissionem reuoluerit: nisi eius materia iam cessauerit, aut lapsu temporis transierit obligatio, quae de re extat decretum 132. 1. Congregationis generalis: & canon. 22. eiusdem. An vero maneat tutus in conscientia, qui dedit opera male vixit, vt liber dimitteretur, in superioribus libro 3. etiam declaratum est. Quapropter de his, qui de Societate dimittuntur, nihil nobis dicendum superest. Alter modus mutationis varios habet modos, & gradus, de quibus satis diximus supra in tract. 8. libro 3. ex quibus multi, vel nihil habent speciale in Societate, vel in ea locum non habent. Vnus modus est inuoluntarius, & iniurius religioni, scilicet per fugam, vel apostasiam religiosi: & de hoc videnda sunt dicta in citato loco de religione in communi, quia si quid in hoc habet proprium Societas, ibi declaratum est, & in superioribus etiam est dictum hunc modum habere locum in omnibus gradibus Societatis, etiam in his, qui votis simplicibus incorporati sunt, & eadem poenas incurrere, &c. Alia mutatio est, vel ad Episcopatum, vel ad beneficium seculare, vel ad habitationem perpetuam extra obedientiam religionis: & haec mutationes non habent locum in Societate secundum regulam eius: vnde vel nunquam, vel rarissimè fiunt: si autem ex speciali dispensatione fiant: sequuntur naturam religiosi status iuxta dicta in superioribus. Idemque

Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

ferè est de mutatione per transitum ad alias religiones, & si quid habet speciale, supra in communi doctrina tactum est, & ex dicendis hic accipi poterit: quare in his mutationibus immorari non est necesse. Est ergo alia mutatio per dimissionem, seu eiectionem ab ipsa religione per potestatem, seu iurisdictionem eius, quae solum contingit in professis, nam alii solent liberi dimitti, vt dictum est. Si autem aliquando dimittantur ligati, eandem proportionem seruabunt: & ideo de sola dimissione professorum superest nobis dicendum: & poterit res paucis expediri: quia praeter ea, quae communia sunt religioso statui, quae hic reperenda sunt, pauca sunt specialia puncta, quae aliqua declaratione indigeant.

CAPVT I.

Utrum professus possit à Societate expelli, & quas ob causas.

Cerè in primis est, in aliquibus casibus posse professum quatuor votorum à Societate expelli, vt in multis locis constitutionum declaratur. Nam 2. p. constitut. cap. 1. §. 1. *Quamuis causas ad dimissionem dignas eo grauius esse oporteat, quo quis artius Societatis corpori coniunctus est: quantumlibet tamen quisque coniunctus, in quibusdam casibus separari ab ea possit & debere.* Quod de separatione, per dimissionem in declaratione exponitur, & ad professos quatuor votorum in specie extenditur, cuiusque gradus (dicitur ibi) & dignitatis in Societate sint. Adeo, vt 2. p. constitut. cap. 4. §. 7. de ipsomet Generali idem dicatur, potest enim in primis à generalatu deponi iustis de causis: deinde vero si causae obligent, etiam à Societate excludi. ex quibus constitutionibus constat, cum professio & vota in Societate fiant, iuxta constitutiones eius, nihil fieri contra iustitiam, aut contra pactum in professione inclusum, efficiendo professum iustis de causis, iuxta constitutiones, quia Societas sub hac conditione, & non alias, se obligat ad professos suos retinendos. Nec verò in eo genere contractus, est inaequalitas, vel iniustitia aliqua, vt à fortiori constat ex superius dictis de scolariis lib. 3. cap. 2. num. 4. & ex his quae supra tract. 8. lib. 3. in genere diximus de potestate efficiendi professos in quacunque religione. Denique haec libertas Societatis ad efficiendos professos suos, generatim approbata est à Pontificibus, Societatem, & constitutiones eius approbantibus, & confirmantibus, & specialiter à Gregorio XIII. loco statim citando in n. 6.

Secundo dicendum est, posse Societatem expellere aliquem professum, non solum propter nimiam contumaciam & incorrigibilitatem: sed etiam

Q99 iam

Vnde confes-
prior pars.

iam propter graue crimen, quod in scandalum, vel infamiam Societatis verteretur. Prior pars communis est omnibus religionibus; ideoque satis patet ex his, quae in communi diximus. Posterior verò posita est ad explicandum, quid in hoc habeat peculiare Societas: sine dubio enim habet ampliorem in hoc genere facultatem, maioremque libertatem, quam regulariter aliae religiones habeant. Probatur ergo primò ex 2. part. consti. c. 2. vbi præter incorrigibilitatem, alia ponitur causa ob quas dimitti possunt religiosi Societatis. Et quauis illa præcipue videantur habere locum in his, qui in probationibus versantur; tamen reuera sermo generalis est, ut constat ex præced. cap. primo 2. partis consti. §. 1. in fin. vbi ita concluditur: *quantumlibet sit coniunctus Societati, in quibuslibet casibus separari ab ea possit, ac deberet, ut sequenti ca. videbitur*: ergo doctrina illius cap. 2. ad omnes de Societate, quantumvis illi coniunctos ac professos, extenditur. Est autem considerandum, causas in illo cap. 2. numeratas ad duo capita reuocari. Prius est impedimentum aliquod antecedens primum Societatis ingressum, per mendacium, vel iniustam taciturnitatem in examine, & probationibus occultatum. Hoc autem impedimentum potest esse duplex, substantiale, & accidentale. Si ergo sit ex substantialibus, non est dubium quin statim ac detegitur, etiam post professionem emissam, eiicienda sit talis persona à tota Societate. Sed illa non est omisio, de qua nunc loquimur, quia iuxta doctrinam à nobis supra lib. 2. cap. 1. datam, illa professio non est valida: tunc ergo non eiicitur verus professus, sed fictus & apparens, nec dimittitur cum votis, sed sine illis, quia illa nunquam habuit.

Impedimen-
tum anteceden-
s ingressum duplex.

De substan-
tiali impe-
dimento.

III. At verò si impedimentum sit accidentarium, tunc non obstat, quominus professio valida fuerit, & ideo maturius considerandum est, an eam ob causam debeat eiici professus. Quod enim possit, videtur colligi ex dicto cap. 2. §. 3. & 5. quia illa doctrina, ut dixi, generalis est: tamen, quia moraliter difficillimum est, etiam si in principio huiusmodi defectus occultetur, tanto tempore, & per tot, tamque diuturnas probationes non detegi, & cognosci à Societate: ideo quando tales defectus (ut sunt, v.g. antiquus morbus, ingens æs alienum, & similes) non cognoscuntur publice vsque ad professionem factam, moraliter præsumitur Societatem illos non ignorasse, sed dissimulasse propter aliquod maius bonum. Quod si ita contigerit, non habebit iam Societas ius dimittendi talem personam propter illam causam, quia voluntarie consensit in eius professionem, illa non obstante. Posito autem casu in quo cesset præsumptio, & re vera constet defectum latuisse vsque ad factam professionem, tunc ulterius duo ponderanda sunt: vnum est, an res sit adeo grauis, ut merito censeatur Societas inuoluntarie admisisse talem professionem cum absoluta obligatione retinendi talem personam, non obstante tali defectu: aliud est an defectus ille, qui fortasse fuisset sufficiens ad non admittendam talem personam, satis etiam moraliter sit ad prudenter dimittendam illam: quia turpis eiicitur, quam non admittitur hospes, etiam si fortasse per aliquam piam, vel indiscretam deceptionem admisisset. Ponderandum ergo est, quid maioris momenti sit, vel scandalum, aut rumor, qui ex huiusmodi eiectionibus oriri solet, vel damnum Societatis in retinenda tali persona: si enim hoc damnum non sit magni momenti, nec redundet in res spirituales, aut in decentem famam, aliud remedium videretur adhibendum: quanquam in rigore potestas dimittendi non desit, quia etiam uti licebit, & expediet, si nocumentum Societatis grauius

fit. Quæ omnia sunt consentanea declarationibus illius c. 2. littera B.

Posterior caput causarum huius dimissionis esse potest vitium aliquod, aut peccatum post ingressum in Societatem commissum. In quo est vitium, si ante solennem professionem intra Societatem commissum, vel post illam. Quando est prioris modi, minoris est considerationis: tum quia iam supponitur emendatum: (nam si adhuc duraret, non tamen posset dici solum ante professionem commissum, sed etiam post, nam ipsa perseverantia peccatum nouum est: esset ergo antea inchoatum, postea verò quasi consummatum, quod non minueret, sed augeret causam eiectionis propter duritiam & infirmitatem) tum etiam, quia tale peccatum supponitur in ipsa professione extinctum, ac plane dimissum, & ideo si non reuocatur in illud, nec sit morale periculum recidui, quod auferri non possit intra Societatem, non est sufficiens causa eiectionis, nec potest iuste puniri talis persona, regulariter loquendo. Quod si contingat tale delictum esse occultum vsque ad professionem factam, & ita licet forte quoad Deum fuerit dimissum, in foro tamen humano non esse vindicatum: postea verò publice detegi, & infamiam, aut scandalum oriri cui non possit nisi per eiectionem occurrere, fieri aliquando poterit, sed raro (ut existimo) id expediet, aut licebit: quia semper poterit præterita culpa aliis modis ita puniri, ut infamia & scandalum sufficienter tollantur; & ideo cum apud Deum iam sit omnino dimissa (ut suppono) per professionem, & in futurum non pendeat, non est rationabilis causa separationis.

De peccato autem commissio post ipsam professionem, alia ratio est, etiam si emendatum appareat, tum quia per illud maior iniuria fit Societati professæ, magisque illius famam & exultationem eleuat, & ideo sæpe potest esse necessarium ad bonum nomen Societatis conferendum, vobis huiusmodi causam quipsam eiiciatur. Tum etiam, quia de tali persona minor spes concipi potest, quod verè emendata sit, aut certe quod in penitentiam stabilem emendata sit: ita ut sit perseverantia inter eas occasiones, & pericula in quibus professus Societatis necessario versari debet. Et ob hanc specialem rationem existimo Societati permittendum esse, ut maiorem in hoc licentiam habeat, etiam circa professos suos, qui & apud proximos, & propter ipsum bonum magis indiget bono nomine, & quadam maiori fiducia, & veluti securitate suorum ministrorum, quod nomen maxime conseruabitur, si omnes intelligent infideles ministros esse à Societate dimittendos, etiam si professi sint: & ad bonum ipsum professorum est maxime conueniens propter pericula, in quibus versantur, ut in illis cautiore sint. Quod etiam maxime confirmatur ex his quæ de Præposito Generali dicuntur 9. p. consti. cap. 4. §. 7. vbi casus numerantur, in quibus per Societatem deponi potest: *Causæ quædam sunt, quæ sunt peccata mortalia in externum actum proleptia, copula carnalis, vulnerare quenquam, redditus Collegiorum usurpare ad proprios sumptus, vel extra Societatem donare, vel stabilia bona Societatis alienare, vel prauam doctrinam habere*. Propter hæc ergo si sufficientissime content deponendus dicitur: & additur. *Et si quis est à Societate remouendus, &c.* Quæ limitatio, si opus est, indicat plus requiri ad expellendum illum, quam ad eum officio priuandum: & meritò, quia maior est poena maioremque causam & pertinaciam requirit. Nihilominus etiam in illa persona non postulat in incorrigibilitas, & pertinacia: sed prudentiali iudicio Societatis relinquitur, præ oculis habendo, quod

Confirmatur à
f. de Gen.
c. 1.

ad maiorem Dei gloriam & vniuersale bonum Societatis fore iudicabitur. Igitur à fortiori in quolibet alio, similes causæ sufficiunt, eademque regula maioris boni vniuersalis seruanda est: nam, vt dixit Pelagius Papa c. Scit 7. quæstion. 1. Plurimorum utilitas, vnius utilitati, aut voluntati preferenda est.

VI. *Confirmatur tandem ex Greg. XIII.*

Tandem id declaratur ex speciali Bulla Gregorij XIII. concessa mensè Septembri anni 1582. quæ incipit: Cum aliis, &c. in qua concedit facultatem Præposito Generali, vt possit ex causis iustis quemlibet professum à Societate eicere, vel vt ad aliam religionem etiam laxiorem transeat, facultatem concedere. In qua Bulla primum omnium perpendendus est tenor, & discursus eius. Prius enim proponit dubitationem subortam, an Præpositus Societatis valeat professus ex causis id exigentibus à Societate emittere, aut eis sic emissis liberum sit de eius licentia se ad quemvis alium ordinem transferre. Et ratio dubitationis fuerat, quia Paulus III. & Pius IV. statuerunt vt nemo de Societate possit ad alium ordinem transire (Carthusienium excepto) nisi de licentia Romani Pontificis, aut Præpositi Generalis Societatis. Vnde per illam exceptionem videbatur iam hæc facultas Præposito concessa: quia verò non erat directè facta concessio, nec satis in particulari, nec cum sufficiente declaratione, idè fortè oriebatur dubitatio: ad quam Gregorius XIII. non videtur directè voluisse respondere, sed nouam facere concessionem pro futuro tempore, dicens: Nosre perpenſa atque diligenter examinata Societatis ipsius puritati, atque incremento, emissorumque pro tempore saluti consulere volentes, &c. statumque vt deinceps in perpetuum liceat dicto Præposito, quos iudicauerit ab ipsa Societate emittere, &c.

VII. *Idem Gregorius verba quantum oportet.*

Per quæ verba vt ex eorum tenore constat, nihil de dubitatione proposita, quoad potestatem, quam antea Præpositus habebat, respondet, sed in posterum eam dubitationem abtulit, absolutam facultatem concedendo. Per quod tamen, vt existimo, non intendit negare, quin antea potestatem hanc haberet, sed quia parum referebat, ab illa quæstione abstinuit, & absolutam facultatem concessit. Hæc verò licet nunc clarius, & certior sit, non tamè magis ampla, vt opinor, quoad potestatem dimittendi professos in iustam penam delictorum: nam hæc expulsi iure communi concessa est. Et sicin Bulla Pij dicitur iustis de causis posse Præpositum quoslibet expellere: & quoad hoc eodem modo intelligi potest quod Gregorius dicit, quos iudicauerit, possit à Societate emittere: nam hoc iudicium semper intelligitur debere esse iustum, atque adeo iustis de causis fieri debere, vt amplius sequenti capite intelligetur. Quia verò hoc non limitatur ad pertinationem, & incorrigibilitatem, ideo in eadem amplitudine concedi censetur, qua fuerat in constitutionibus declaratum.

CAPVT II.

Vtrum professus in Societate possit ad aliam religionem transire, & quomodo?

I. IN Bulla Gregorij XIII. superiori capite allata non solum concedit Pontifex potestatem ad expellendos professos, sed etiam ad licentiam eis dandam, vt ad alios ordines, vltra Carthusienses, transferri possint, iustis de causis, sed iudicio Præpositi Generalis. Quæ duo, scilicet, expulsiō, & transitus, diuersa sunt, nam expulsiō, vt ex præcedenti capite constare potest, habet rationem poenæ, vnde habet pro causâ adæquatam culpam aliquam grauem, & re- Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

gulariter incorrigibile: transitus verò non semper est poena, & fieri potest non propter culpam, sed ob alias causas. Dubitari ergo potest an ex vi illius indulti habeat Generalis facultatem concedendi professum, qui nihil peccauit, licentiam transeundi ad aliam religionem, ipso nimirum petente & efflagitante, vel saltem voluntariè acceptante: nam si ipse nolit ac resistat, certum est iure nō posse expelli, nec cogi, vt ad aliam religionem transeat, tum quia habet ius perpetuū viuendi in hac religione, & bonis eius fruendi, quo iure sine culpa vel voluntate sua priuari non potest: tum etiam, quia nemo potest compelli vt aliam religionem profiteatur, transitus autem ad aliam religionem, nouam in illa professionem requirit, seu ad illam ordinatur. De consensu autem eius dubitari potest propter illa verba Greg. XIII. Dubitari contingit an Præpositus pro tempore existens, valeat etiam professos ex causis sic exigentibus à Societate emittere, aut eis sic emissis liberum sit de illius licentia se ad quemvis alium ordinem transferre? Et infra: Nos Societatis puritati, atque incremento & emissorum saluti consulere volentes, &c. & infra: liceat dicto Præposito, quos iudicauerit ab ipsa Societate emittere, eosque de illius licentia, &c. Ex his enim verbis omnibus colligi videtur Præpositum Generalem solum posse dare hanc licentiam transeundi ad aliam religionem his, quos posset à Societate eicere: nam quæstio solum mota erat, de sic emissis, & ratio facultatis est consulere emissorum saluti. Et eosdem emissos, seu eiectos refert illa particula eosque, in vltimis verbis quib. licentia Præposito datur. Cum ergo nullus professus possit à Societate eici sine culpa, & facultas hæc transeundi ad aliam religionem solum possit dari iustè eiectis, non videtur posse à Generali propter alias causas, sed solum supposita sufficiente ratione eiciendi professum à Societate, etiam inuitum; tunc enim ipso acceptante poterit ei concedi vt ad aliam religionem transeat.

Nihilominus probabilius censeo posse Præpositum Generalem dare licentiam professu Societatis transeundi ad quamcunq; aliam religionem ex iustissima causa, etiam illa propriam culpam, vel incorrigibilitatem non includat. Quod quidem respectu strictioris, aut æqualiter strictæ religionis fundari posset in iure communi, quia, vt supra tractat. S. libro 3. vidimus, transitus hic licitus est de consensu Prælatorum vtriusque religionis, à qua, & ad quam transeat sine dispensatione Papæ, solo iure communi quod etiam in Societate locum habet: quamquam nonnulla ratio dubitandi in eius professis oriri possit ex quarto voto obedientiæ, quod specialiter Pontifici faciunt: nam per professionem in alia religione necesse est hoc votum extingui, vt supra vidimus. Ergo ex hoc capite videri potest specialiter necessaria in his professis Societatis, licentia Pontificis, propter speciale ius illi acquisitum. Sed nihilominus hæc ratio non vrget saltem respectu strictioris religionis, quia omnia huiusmodi vota censentur includere conditionem, dummodo maius bonum non impediatur. De æqualiter verò stricta religione est illa ratio apparentior: sed nihilominus solui potest, vel quia commutatio in æquale licita est in votis, iure communi, etiam si talia vota respiciant tertiam personam, præsertim quando non intenditur commodum ipsius tertie personæ, sed potius voutentis, vel Dei obsequium: vel quia hoc votum est annexum professioni, & sequitur conditionem eius: vnde si professio est commutabilis in æqualem, etiam si vna sit quatuor votorum, & alia trium, si omnibus penatis, nihilominus est æqualitas, fieri poterit commutatio, & accessorium sequitur naturam principalis.

At verò respectu religionis laxioris aliter pro-

Arguitur cōtra i. partem tituli.

II. Assertio affirm. bipart. ita.

Probat per prior pars, quoad strictiorem religionem.

Item quoad æq. & strictam.

III.

Q99 :

banda